

Asia: VN/23885/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueesta annetun lain sekä eräiden muiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne hyvinvointialueesta annetun lain 11 §:n muutoksista (Hyvinvointialueiden seuranta, ohjaus ja laillisuusvalvonta)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue näkee perusteltuna sen, että hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi. Yleisellä tasolla on hyvä, että hyvinvointialueiden ohjauksen vastuita selkiytetään sekä tehtävien että lakitekstin ja sen viittausten osalta. Valtiovarainministeriön ohjausroolin kasvaessa on kuitenkin hyvä huomioida erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön tavoitteiden yhteensovittaminen esityksessä mainittujen, valtioneuvoston asettamien julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa. Jotta tämä onnistutaan toteuttamaan oikeudenmukaisella ja palveluiden yhdenvertaisuutta tukevalla tavalla, on tavoitteenasetannassa syytä lisätä vastavuoroisuutta hyvinvointialueiden kanssa, jotta tavoitteet perustuvat realistiseen tilannekuvaan hyvinvointialueiden talouden ja toiminnan osalta.

Näkemyksenne hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisättävästä 12 a §:stä (Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet)

Ehdotettu kirjaus valtakunnallisten strategisten tavoitteiden sisällöstä on perusteltu ja tunnistaa laajasti hyvinvointialueiden strategisia ulottuvuuksia. Lähtökohtaisesti on hyvä, että valtioneuvosto päättää ja viestii avoimesti tavoitteensa hyvinvointialueille. Tavoitteenasetannassa tulee silti huomioida laajasti, finanssipoliittisten tavoitteiden lisäksi, hyvinvointialueiden toimintaympäristö sekä juridinen ympäristö, jossa hyvinvointialueet toimivat sekä muut muutokset, joita hyvinvointialueiden toimintaan ja ohjaukseen suunnitellaan. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue toivoo, että myös valtioneuvoston tavoiteasetannassa huomioidaan hyvinvointialueiden vastavuoroinen ohjaus.

Näkemyksenne hyvinvointialueesta annetun lain 13 §:n muutoksista (Hyvinvointialueneuvottelukunta)

Neuvottelukuntien roolien selkiyttäminen on kannatettavaa. Hyvinvointialuetalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan, sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnan sekä pelastustoimen neuvottelukunnan tehtävien yhteensovittaminen yhdeksi neuvottelukunnaksi tuo selkeyttä, kun asioita käsitellään vain yhden neuvottelukunnan piirissä. Tämä on sinällään kannatettavaa.

Neuvottelukunnan rooli ja tehtävät ovat kuitenkin merkittävät ja laajat ja lakiesityksestä jää epäselväksi, millaisella toimintamallilla kyseinen neuvottelukunta pystyisi käytännössä hoitamaan kaikki sille osoitetut tehtävät. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue arvioi, että neuvottelukunnan sujuva työskentely tulee edellyttämään esimerkiksi alatyöryhmien perustamista – tämä olisi hyvä tuoda esille lainsäädännön perusteluissa ja on syytä pohtia, pitäisikö tätä huomioida jo lainsäädännössä.

Näkemyksenne hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisättävästä 13 a §:stä (neuvottelu hyvinvointialueen kanssa)

Ehdotetut muutokset 13 a §:n muodostavat jossain määrin ristiriitaisen kokonaisuuden. On periaatteellisella tasolla hyvä, että hyvinvointialueen taloutta tarkastellaan järjestämisvastuun toteutumisen yhteydessä. Ehdotetussa tekstissä rahoitus ja taloudenhallinta korostuvat kuitenkin huomattavasti. Muutosehdotusten perusteluissa kerrottiin yhdeksi tavoitteeksi ministeriöiden ja hyvinvointialueiden hallinnollisen takaan keventäminen. Perusteluissa mainitaan lisäksi mahdollisuus muuttaa neuvottelujen käytännön toteutusta esimerkiksi sellaiseksi, että neuvottelut pidettäisiin yta-alue tasoisesti. Jos tähdätään vastavuoroiseen neuvottelutyöskentelyyn sekä perusteelliseen tilannekuvaan, on hyvinvointialueiden yhdistäminen neuvotteluissa haastava toteuttaa.

Muut huomiot

Esityksen tavoitteiksi on mainittu yhtenäistää ja selkeyttää hyvinvointialueiden valtion ohjausta, jotta voidaan varmistaa yhdenvertaisten ja laadukkaiden palveluiden toteutuminen hyvinvointialueilla sekä hillitä kustannusten nousua ja edistää kustannusvaikuttavuutta. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää valtiovarainministeriön tehtäviä ja roolia hyvinvointialueiden ohjauksessa sekä varmistaa, että hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.

Valtion ohjauksen yhtenäistäminen ja selkiyttäminen toteutuu varmasti hyvin, samoin kuin finanssipoliittisten tavoitteiden huomioiminen. Yhdenvertaisten ja laadukkaiden palveluiden toteutuminen vaatii esitettyjen kirjausten lisäksi nykyistä vastavuoroisempaa ohjaus- ja neuvottelutyöskentelyä sekä huomattavaa paneutumista oikean tilannekuvan muodostamiseen.

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Liljeroos Riikka

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue - Hyvinvointialuejohtaja 23.11.2023